

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Náhrada újmy vzniklé při dopravní nehodě

Jedním z nejčastějších důvodů vzniku újmy (škody) je v dnešní době dopravní nehoda. Tento článek se pokusí ve stručnosti popsat výčet nároků, které má poškozený, který utrpěl újmu při dopravní nehodě. Výčet zcela jistě není úplný, neboť každá dopravní nehoda může mít svá specifika a každému poškozenému mohou vzniknout různé, někdy i velmi specifické, nároky.

Povinnost k náhradě újmy, která vznikla v souvislosti s dopravní nehodou vyplývá z § 2910, který říká, že *„Škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.“* Porušením povinnosti stanovené zákonem se rozumí jakékoliv porušení zákazu nebo příkazu stanoveného právním předpisem. Pro vznik povinnosti k náhradě škody je nutné, aby protiprávním jednáním došlo k zásahu do absolutního práva, tímto protiprávním jednáním vznikla škoda a mezi jednáním, vznikem škody a zaviněním byla příčinná souvislost^[1].

V rámci náhrady újmy způsobené dopravní nehodou může poškozený účastník dopravní nehody požadovat následující:

- újmy na majetku
- náklady vynaložené na odstranění následků dopravní nehody
- ušlý zisk, náhrada za ztrátu výdělku
- léčebné výlohy
- bolestné
- další nemajetkové újmy
- ztížení společenského uplatnění

Nárok na náhradu újmy na majetku vyplývá z § 2894 zákona č. [89/2012](#) Sb. ve kterém je uvedeno, že *„Povinnost nahradit jinému újmu zahrnuje vždy povinnost k náhradě újmy na jmění (škody).“* (dále jen „škoda“) Škodou se podle tohoto ustanovení rozumí újma, která se projeví v majetkové sféře poškozeného a kterou lze vyjádřit v penězích, tedy je napravitelná poskytnutím majetkového plnění. Pro stanovení objektivní hodnoty je zjišťována obecná hodnota poškozené věci, nejčastěji motorového vozidla a výše škody je pak stanovena buď jako snížení tržní hodnoty poškozeného vozidla, nebo částka nákladů na opravu poškozeného vozidla, zde by však mělo být ještě zohledněno, že i opravené vozidlo v důsledku dopravní nehody ztratilo na své tržní hodnotě. Naproti tomu subjektivní hodnota vychází ze ztráty hodnoty pro poškozeného, resp. zohledňuje dopad na jeho majetek^[2]. Poškozený má dále nárok na zaplacení škody, která mu vznikla na věcech, které se v době dopravní nehody nacházely ve vozidle, je tedy možné požadovat náhradu škody například za zničený telefon či oblečení.

Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 11.10.2017, sp. zn. 25 Co 2781/2017 uvedl, že *„Dojde-li v důsledku protiprávního jednání k poškození věci, je proto ve smyslu principu úplného odškodnění klíčové, aby byla hodnota věci obnovena či v penězích nahrazena ve všech zmíněných ohledech. Nestačí tedy, pokud je obnovena její hodnota funkční či technická; tím by totiž a priori byla omezována možnost vlastníka nakládat s věcí právem chráněným a ekonomicky racionálním*

způsobem (tj. například ji prodat) ve stejném rozsahu a za stejných podmínek jako před poškozením věci. Jinými slovy, i pokud dojde v důsledku opravy k plné obnově funkční hodnoty věci, avšak zároveň není plně obnovena její hodnota tržní, věc nepřináší svému vlastníku stejný užitek a škoda na věci tudíž není plně nahrazena[3]". Z uvedeného vyplývá, že samotné zaplacení nákladů na opravu není plným nahrazením škody.

Dalším majetkovým nárokem poškozeného je nárok na zaplacení nákladů vynaložených v souvislosti s odstraněním následků dopravní nehody. Tímto se rozumí zejména odtah vozidla z místa nehody nebo výdaje za půjčení náhradního vozidla, ale také např. náklady za uskladnění autovraku. Lze však odškodnit i újmu, která nevznikla přímo poškozením či zničením věci. Pokud došlo k dopravní nehodě např. ve chvíli, kdy jel poškozený na divadelní přestavení tak má též nárok na zaplacení propadlých vstupenek. Tyto nároky se podle §2952 zákona č. [89/2012](#) Sb. řadí mezi skutečnou škodu. V případě náhrady nákladů za zapůjčení náhradního vozidla je nicméně vhodné upozornit, že pojišťovna, která za viníka nehody škodu hradí, neproplácí nepřiměřeně vysoké náklady na náhradní vozidlo. Náhradní vozidlo by mělo být vždy ve stejné kategorii, jako vozidlo poškozené. Poškozený má nárok na náhradu nákladů spojených s náhradním vozidlem po celou dobu opravy vozidla a v případě tzv. „totální škody“ má tento nárok až do doby, než obdrží finanční prostředky odpovídající náhradě za zničené vozidlo[4].

Účastník dopravní nehody dále může nárokovat ušlý zisk. Podle § 2952 č. [89/2012](#) Sb. *Hradí se skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk). Záleží-li skutečná škoda ve vzniku dluhu, má poškozený právo, aby ho škůdce dluhu zprostil nebo mu poskytl náhradu.* Ušlým ziskem se přitom rozumí, že se majetek účastníka dopravní nehody nerozšířil, ačkoli by se tak při běžném průběhu věcí stalo[5]. Ačkoliv stanovení výše ušlého zisku vychází z pouhé hypotézy, nemůže být libovolné a musí být provedeno tak, aby byla zjištěna pravděpodobná výše blížící se podle běžného uvažování jistotě[6]. Vyčíslení a prokázání ušlého zisku je tedy na poškozeném účastníkovi dopravní nehody, který musí prokázat, že byli zajištěny všechny podmínky pro to, aby zisku dosáhl. Problematické je vyčíslení skutečného ušlého zisku zejména v situaci, kdy poškozený nevede účetní evidenci a náklady uplatňuje paušální částkou. V takovém případě totiž většinou není poškozený schopen prokázat, jaký čistý zisk mu ve skutečnosti ušel.

V případě nároku na náhradu ztráty výdělku se poškozenému hradí podle § 2962 zákona č. [89/2012](#) Sb. peněžitým důchodem ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem a náhradou toho co poškozenému bylo vyplaceno podle jiného právního předpisu, tedy nemocenské dávky a náhrada mzdy od zaměstnavatele. Dále má poškozený po skončení pracovní neschopnosti nárok na peněžitý důchod podle § 2963 zákona č. [89/2012](#) Sb., který je ve výši rozdílu mezi výdělkem, jakého poškozený dosahoval před vznikem újmy, a výdělkem dosahovaným po skončení pracovní neschopnosti s přičtením případného invalidního důchodu podle jiného právního předpisu. Další peněžitou dávkou, kterou může poškozený požadovat je náhrada za ztrátu na důchodu, tuto peněžitou dávku může požadovat poškozený, který pobíral náhradu za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti. Náhrada za ztrátu na důchodu náleží podle § 2964 zákona č. [89/2012](#) Sb. ve výši rozdílu mezi důchodem, na který poškozenému vzniklo právo, a důchodem, na který by mu bylo vzniklo právo, jestliže by do základu, z něhož byl vyměřen důchod, byla zahrnuta náhrada za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti, kterou poškozený pobíral v době rozhodné pro vyměření důchodu.

Dalšími nároky, které může poškozený uplatňovat, jsou nároky na náhradu nemajetkové újmy. Jedná se o újmu, kterou nedošlo ke snížení majetku poškozeného a která spočívá v zásahu do osobnostních práv poškozeného[7]. Těmito nároky se v případě dopravních nehod rozumí především léčebné výlohy, bolestné, ztížení společenského uplatnění případně ošetrovné pro osobu, která o poškozeného pečovala.

Nemajetková újma má být odčiněna přiměřeným zadostiučiněním. Nemajetkovou újmu nelze ve většině případů přesně vyčíslit, při vyčíslování by tak měl být zohledňován především význam narušeného statku, způsob zásahu, rozsah újmy, vliv na postavení poškozeného, okolnosti na straně škůdce a okolnosti na straně poškozeného[8].

V případě, že dopravní nehodou dojde k ublížení na zdraví poškozeného, musí ten, kdo dopravní nehodu způsobil nahradit poškozenému plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy, případně ztížení společenského uplatnění[9]. Pojmeme další nemajetkové újmy jsou myšleny především duševní útrapy poškozeného.

Bolest, kterou poškozený vytrpěl, je jen těžko měřitelná, proto je při určení výše bolestného třeba vycházet z objektivních kritérií. K vyčíslení bolestného případně trvalých následků by mělo být přistoupeno až v době, kdy se zdravotní stav poškozeného stabilizuje. Při určení výše bolestného je vycházeno z Metodiky Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku), která, ačkoliv není právně závazná, je hojně využívána.

V Metodice Nejvyššího soudu je za každé poškození zdraví určený počet bodů, součet těchto bodů je následně vynásoben sazbou za jeden bod, kdy tato sazba je vypočítána jako 1% hrubé průměrné mzdy za předchozí kalendářní rok. Pro rok 2022 je tato sazba za jeden bod ve výši 378,39 Kč[10].

V případě duševních útrap je určení přiměřené výše zadostiučinění ještě složitější než u určení výše bolestného, nejvhodnější způsob pro určení rozsahu způsobené újmy bude znalecký posudek. Při určování výše zadostiučinění za duševní útrapy se bere jako východisko člověk s běžným, obvyklým emocionálním způsobem prožívání různých životních situací tedy, jak by situaci vnímal v postavení poškozeného[11].

Dalším nárokem je ztížení společenského uplatnění, kterým se rozumí stav, kdy poškozený v důsledku svých zranění nemůže po dopravní nehodě vykonávat například stejné zaměstnání nebo má nějaké omezení ve sportovních aktivitách nebo ve sféře rodinného života atd. Přiměřené zadostiučinění by tak mělo odčinit situaci, kdy poškozený již nemůže dál žít plnohodnotný život jaký žil před dopravní nehodou.

Východiskem pro stanovení výše zadostiučinění jsou aktivity a styl života poškozeného před dopravní nehodou. Při určení výše zadostiučinění je opět vhodné vycházet z Metodiky Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku), podle které je možné zjistit procentuální omezení poškozeného ve všech oblastech společenského uplatnění. Výchozí částkou podle Metodiky Nejvyššího soudu je 400 násobek průměrné hrubé mzdy za kalendářní rok, který předcházel roku, ve kterém došlo k ustálení zdravotního stavu poškozeného[12]. Takto zjištěná částka je dále modifikována věkem poškozeného, možnostmi lepší kariéry poškozeného a důvody na straně škůdce, tyto důvody jsou uvedené v § 2957 zákona č. 89/2012 Sb. Trvalými následky jsou zejména: zohyzdění, ztráta končetiny, omezení hybnosti, různé jizvy, ztrátu smyslu a další. Při stanovení výše zadostiučinění je vycházeno ze znaleckého posudku zpracovaného znalcem se zvláštním oprávněním.

Poškozený má také nárok na náhradu léčebných výloh, které vynaložil v z důvodu eliminace následků dopravní nehody. Jedná se o náklady, které sloužící k obnovení zdraví, případně ke zlepšení zdraví poškozeného. Musí se jednat o účelné náklady, které směřují ke zlepšení zdravotního stavu poškozeného. Těmito náklady jsou zejména náklady na první pomoc či převoz do nemocnice, na péči lékaře, na léky, na regulační poplatky, na rehabilitaci, ale například i náklady na pořízení rehabilitačních pomůcek nebo náklady na cestu za lékařem[13]. Jedná se však pouze o ty náklady, které nejsou hrazeny všeobecnou zdravotní pojišťovnou. Na tuto částku může být poskytnuta

škůdcem záloha v případě, že o to poškozený požádá.

V případě vyčíslení nemajetkové újmy je vždy nejlepším řešením nechat vypracovat znalecký posudek specializovaným znalcem. Znalci budou mít s vyčíslením nemajetkové újmy dle Metodiky Nejvyššího soudu zajisté větší zkušenosti než například praktický lékař, který s Metodikou Nejvyššího soudu pracuje jen zřídka. Náklady na vypracování znaleckého posudku pak může poškozený uplatnit u pojišťovny viníka dopravní nehody k proplacení.

V souvislosti s dopravní nehodou vzniká celá řada nároků, které může poškozený po viníkovi požadovat. Přestože mají pojišťovny povinnost za viníka uhradit poškozenému všechny výše uvedené nároky, stává se, že pojišťovny některý z nároků poškozeného neoprávněně odmítnou nebo zkrátí. V situaci, kdy dojde k závažnější dopravní nehodě, zejména pak nehodě spojené s újmou na zdraví, lze doporučit vyhledání kvalifikovaného právního zástupce, aby byly nároky poškozeného co nejvíce ochráněny.

Mgr. Jan Lipavský,
advokát

Mgr. Sandra Grätzová,
advokátní koncipient

PPS advokáti s.r.o.

Velké náměstí 135/19
500 03 Hradec Králové

Tel.: +420 495 512 831-2

Fax: +420 495 512 838

e-mail: pps@ppsadvokati.cz

[1] Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 3025

[2] Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI (§ 2521-3081, relativní majetková práva 2. část). Praha. Wolters Cluwer

[3] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11.10.2017, sp. zn. 25 Co 2782/2017

[4] Rozsudek Nejvyššího soudu, 25 Cdo 4868/2014, 1. 6. 2015

[5] Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s.1689

[6] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.1.1996, II Odon 15/96,

[7] Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 3002

[8] Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1683

[9] § 2958 zákona č. [89/2012](#) Sb.

[10] Metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku)

[11] Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1708

[12] Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1711 s.

[13] Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s.1724

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)